

הלכות תפילין מזוזה וספר תורה פרק ו

פרק ו

בית החייב במזוזה

10 תנאים

א.

עשרה תנאים יש בבית, ואחר כך יתחייב הדר בו לעשות לו מזוזה. ואם חסר תנאי אחד מהן, פטור מן המזוזה.

ואלו הן

1. שיהיה בו ארבע אמות על ארבע אמות או יתר,
2. ושיהיה לו שתי מזוזות,
3. ויהיה לו משקוף,
4. ותהיה לו תקרה,
5. ויהיו לו דלתות,
6. ויהיה גובה השער עשרה טפחים או יתר,
7. ויהיה בית חול,
8. ויהיה עשוי לדירת אדם,
9. ועשוי לדירת כבוד,
10. ועשוי לדירת קבע:

ב.

בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות - פטור מן המזוזה.
ואם יש בו כדי לרבע ארבע על ארבע אמות בשוה, אף על פי שהוא עגול, או
בעל חמש זוויות, ואין צריך לומר שאם היה ארכו יתר על רחבו, הואיל ויש
בו כדי לרבע ארבע אמות על ארבע - חייב במזוזה:

ב. שתי מזוזות

ג.

אכסדרה, והוא המקום שיש לו שלשה כתלים ותקרה, אף על פי שיש לה
שני פצימין ברוח רביעית - פטורה מן המזוזה, מפני שהפצימין להעמיד
התקרה הן, ולא משום מזוזות נעשו.
וכן תקרה שאין לה כתלים, אלא עומדת על עמודים מכאן ומכאן, אף על פי
שהיא כתבנית בית - פטורה, לפי שאין לה מזוזות, שאלו העמודים להעמיד
התקרה הן עשויין:

ג. משקוף

ד.

בית שיש לו מזוזה מכאן ומזוזה מכאן, וכיפה כמין קשת על שתי המזוזות
במקום המשקוף,

אם יש בגובה המזוזות עשרה טפחים או יתר - חייב במזוזה,
ואם אין בהן עשרה - פטור, מפני שאין לו משקוף:

ד. תקרה

ה.

בית שאין לו תקרה - פטור מן המזווה.

היה מקצתו מקורה ומקצתו אינו מקורה, יראה לי שאם היה הקירוי כנגד הפתח, שהוא חייב במזווה.

ה. דלתות

ומעמידן הדלתות, ואחר כך קובעין את המזווה:

חול

ז.

ו.

הר הבית, הלשכות והעזרות, ובתי כנסיות ובתי מדרשות, שאין בהן בית דירה, פטורין, לפי שהן קודש.

בית הכנסת של כפרים, שהאורחים דרין בו - חייב במזווה, וכן בית הכנסת של כרכין אם היה בו בית דירה.

כל השערים שהיו במקדש לא היה להן מזווה, חוץ משער ניקנור ושלפנים ממנו, ושל לשכת פלהדרין, מפני שהלשכה הזאת היתה בית דירה לכהן גדול בשבעת ימי ההפרשה:

דירת האדם

ז.

בית התבן, בית הבקר, בית העצים, בית האוצרות - פטורין מן המזווה, שנאמר **"ביתך"** (דברים ו:ט) - ביתך המיוחד לך, פרט לאלו וכיוצא בהן. לפיכך רפת בקר שהנשים יושבות בה ומתקשטות בה - חייבת במזווה, שהרי יש בה ייחוד לדירת אדם.

בית שער, אכסדרה, ומרפסת, והגינה, והדיר - פטורין מן המזווה, מפני שאינן עשויין לדירה.

ואם היו בתים החייבין במזווה פתוחים למקומות אלו - חייבין גם הם במזווה:

ח.

לפיכך אחד שערי חצירות, ואחד שערי מבואות, ואחד שערי מדינות ועיירות - כולן חייבין במזווה, שהרי הבתים החייבין במזווה פתוחין לתוכן. אפילו עשרה פתחים, זה פתוח לזה וזה פתוח לזה, הואיל והפנימי חייב במזווה, כולן חייבין.

ומפני זה אמרו, שער הפתוח מן הגינה לחצר חייב במזווה:

דירת כבוד

ט.

בית הכיסא, ובית המרחץ, ובית הטבילה, ובית הבורסקי, וכיוצא בהן, פטורין מן המזווה, לפי שאינן עשויין לדירת כבוד.

דירת קבע

סוכת החג בחג, ובית שבספינה - פטורין מן המזווה, לפי שאינן עשויין לדירת קבע.

שתי סוכות של יוצרין זו לפנים מזו, החיצונה פטורה מן המזווה, מפני שאינה קבועה.

החניות שבשווקים פטורין, מפני שאינן קבועין לדירה:

י.

בית שיש לו פתחים הרבה, אף על פי שאינו רגיל לצאת ולבוא אלא בפתח אחד מהן, חייב לעשות מזווה בכל פתח ופתח.

פתח קטן שבין בית ועלייה חייב במזווה.

חדר שבבית, אפילו חדר בחדר, חייב לעשות מזווה על שער החדר הפנימי ועל שער החדר החיצון ועל שער הבית, שכולן עשויין לדירה וקבועין:

יא.

פתח שבין בית המדרש או בית הכנסת וביתו, אם רגיל לצאת ולבוא באותו הפתח, חייב במזווה.

פתח שבין שני בתים - הולכין אחר הציר של דלת, מקום שהציר נראה עמו, שם קובעין את המזווה:

מקום המזווה

יב.

והיכן קובעין את המזווה?

בתוך חלל הפתח, בטפח הסמוך לחוץ, בתחילת שליש העליון של גובה השער.

ואם קבעה למעלה מזה - כשרה, והוא שירחיקנה מן המשקוף טפח.

על ימין הנכנס לבית. ואם קבעה משמאל - פסולה.

ובית של שותפין חייב במזווה:

חייב אדם להיזהר במזווה, מפני שהיא חובת הכל תמיד, וכל עת שייכנס ויצא יפגע בייחוד שמו של הקב"ה, ויזכור אהבתו, וייעור משנתו ושגייתו בהבלי הזמן, וידע שאין שם דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים אלא ידיעת צור העולם, ומיד הוא חוזר לדעתו, והולך בדרכי מישרים.

אמרו חכמים, "כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו, וציצית בבגדו, ומזווה בפתחו - מוחזק לו שלא יחטא", שהרי יש לו מזכירים רבים, והן הן המלאכים שמצילין אותו מלחטוא, שנאמר "חונה מלאך י"י סביב ליראיו

ויחלצם (תהלים ל"ד:ח) :

הלכות ספר תורה